

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตั้งแต่ศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมา เป็นที่ยอมรับกันว่า สังคมเราไม่ว่าจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว หรือแม้ว่าจะเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาก็นับได้ว่า เราอยู่ร่วมกันในยุคของการสื่อสารมวลชน (mass communication) ควบคู่กันทั้งสิ้น สื่อมวลชนประเภทสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร หนังสือปกเก็ตบุ๊ก และสื่อมวลชนประเภทอิเล็กทรอนิกส์ เช่น วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ ภาพยนตร์ กลายเป็นองค์ประกอบสำคัญในการให้ข่าวสารข้อเท็จจริง และความบันเทิง¹

Carl I. Hovland กล่าวไว้ว่า "ความก้าวหน้าทางสื่อสารมวลชนอย่างรวดเร็ว นับแต่ศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมา เป็นเหตุให้สื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญต่อพฤติกรรมทางสังคม สื่อมวลชนมีพลังมหาศาลต่อแนวความคิดของมนุษย์"²

โดยเหตุนี้ การพัฒนาประเทศจึงได้นำเอาสื่อมวลชนเข้ามาเป็นตัวเชื่อม นำสารจากรัฐบาลไปยังประชาชนให้ทั่วถึง ทั้งนี้ เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐบาลกับประชาชน³ เพราะการพัฒนาจะก่ออาศัยความร่วมมือจากประชาชน การที่ประชาชนจะสามารถให้ความร่วมมือกับรัฐได้ ประชาชนจะต้องมีความรู้ (Knowledge) มีทัศนคติ (Attitude)

---

¹ จงจิต ศรีพรหม, การสื่อสารมวลชน (กรุงเทพมหานคร : บางกองการพิมพ์ 673/7 ถนนจรัลสนิทวงศ์ บางกอกน้อย, 2524), หน้า 156.

² Carl I. Hovland, Effects of the Mass Media of Communication in Mass Media and Communication, Edited by Charles S. Steinberg. (New York: Hasting House Publishers, 1962).

³ จงจิต ศรีพรหม, การสื่อสารมวลชน, หน้า 156.

ที่ติดต่อการพัฒนา ตลอดจนมีความเข้าใจ (Understanding) ถึงความจำเป็น ความสำคัญ และแผนงานของโครงการพัฒนาเสียก่อนจึงจะเกิดการปฏิบัติ (Performance) ตามแผนงานการพัฒนาได้¹

ซึ่งในเรื่องนี้ Wilbur Schramm ได้ให้ความเห็นไว้อย่างชัดเจนว่า "ในการพัฒนาประเทศนั้น การระดมมวลชนที่เป็นทรัพยากรของประเทศให้เข้ามารวมมือกัน กระทำการพัฒนาประเทศ เป็นเรื่องที่สำคัญยิ่ง... และสื่อมวลชนเป็นสิ่งหนึ่งในสิ่งที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาประเทศ... สื่อมวลชนทำให้เกิดบรรยากาศในการพัฒนา...² เพราะสื่อมวลชนสามารถทำหน้าที่ต่าง ๆ ในการพัฒนาประเทศได้ถึง 13หน้าที่ด้วยกันคือ³

1. สื่อมวลชนทำหน้าที่เป็นยามรายงานเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้กับประชาชนได้ทราบ ทั้งนี้ เพราะสื่อมวลชนสามารถรายงานและแจ้งข่าวสารอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นหน้าที่ของสื่อมวลชนที่จะเป็นแหล่งสำคัญสำหรับกระจายข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศให้แก่ประชาชนได้ทราบอย่างกว้างขวางในเวลาอันรวดเร็ว

2. สื่อมวลชนทำหน้าที่ขยายทัศนวิสัยให้กว้างขวางยิ่งขึ้น สื่อมวลชนนำสิ่งซึ่งไม่เคยพบเคยเห็น ไม่เคยได้ยิน เข้ามาสู่ประสบการณ์ของประชาชน การสร้างประสบการณ์ดังกล่าวเท่ากับว่าสื่อมวลชนได้ช่วยพัฒนาคุณลักษณะของการเข้าใจผู้อื่น (Empathy) หรือลักษณะ "เอาใจเขามาใส่ใจเรา" ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคนให้เกิดความรู้สึกอยากมีส่วนร่วมในสังคม การเกิดความคิดเห็นท้อปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้เป็นลักษณะของคนในสังคมที่ได้รับการพัฒนาแล้ว นั่นก็คือสื่อมวลชนได้นำสิ่งที่อยู่ไกลโพนให้มาอยู่ใกล้และนำสิ่งประหลาดให้เป็นสิ่งที่เข้าใจได้ และยังช่วยเชื่อมโยงสังคมแบบโบราณกับสังคมสมัยใหม่

¹ ประมะ สตะเวทิน, นิเทศศาสตร์กับสังคม (กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524), หน้า 15.

² Wilbur Schramm, Mass Media and National Development: The Role of Information in the Developing Countries (California: Stanford University Press, 1964), pp. 20-24, 28, 131.

³ Ibid., pp. 127-144.

3. สื่อมวลชนก่อให้เกิดทัศนคติขึ้นมาได้ นั่นก็คือ สื่อมวลชนนำสิ่งต่าง ๆ เสนอต่อประชาชนให้เกิดความสนใจขึ้น ซึ่งในประเทศที่กำลังพัฒนาสื่อมวลชนก็สามารถถูกใช้เป็นเครื่องมือ โค้งก่อให้เกิดความสนใจในการพัฒนาประเทศแก่ประชาชน

4. สื่อมวลชนเพิ่มพูนความทะเยอทะยานในชีวิต ในประเทศที่กำลังพัฒนาการที่ระงับความเชื่ออย่างงมงาย ไซควาสนาและภูติผีปิศาจ และความกลัวต่อการเปลี่ยนแปลงก็โดยการสร้างเสริมความทะเยอทะยานทั้งในส่วนบุคคลและของชาติ ประชาชนต้องเกิดความมุ่งมาดปรารถนาวิถีชีวิตที่ดีกว่าที่เป็นอยู่ และก็เต็มใจที่จะแสวงหาโดยการทำงานเพื่อจะให้บรรลุถึงสิ่งนั้น และการพัฒนาจะไม่มีทางเกิดขึ้นได้เลย ถ้าความทะเยอทะยานที่ต้องการแสวงหาชีวิตที่ดีกว่าไม่ได้รับการรุกรณาให้เกิดขึ้น

5. สื่อมวลชนสร้างบรรยากาศสำหรับการพัฒนา นั่นก็คือ สื่อมวลชนให้ข่าวสารในการกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาขึ้น สื่อมวลชนขยายทัศนวิสัยของประชาชนในความรู้อื่นต่าง ๆ ให้กว้างขวาง ช่วยให้เกิดความรู้สึกเข้าใจผู้อื่น ก่อให้เกิดความสนใจต่อประเด็นต่าง ๆ ซึ่งเป็นจุดหมายของการพัฒนา การรายงานข่าวของสื่อมวลชนเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ อาทิเช่น รายงานข่าวการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของประเทศหรือของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ทำให้เกิดบรรยากาศทางความรู้สึกนึกคิดเชิงวิชาการ ซึ่งกระตุ้นประชาชนให้กลับมามองตนเองในสภาพการปัจจุบันที่ต่ำกว่า และพร้อมกันนี้มองอนาคตที่กำลังจะไปถึงอีกด้วย

6. สื่อมวลชนทำหน้าที่ช่วยเหลือกระบวนการวินิจฉัยสั่งการ สื่อมวลชนช่วยโดยทางอ้อมในการเปลี่ยนทัศนคติหรือค่านิยมที่ฝังแน่น ถึงแม้ว่าจะไม่เคยมีผู้ใดพิสูจน์ได้เลยว่า อิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อทัศนคติและค่านิยมที่ถูกฝังแน่นจะประสบผลสำเร็จ เหตุผลประการหนึ่งของความไม่สำเร็จก็เนื่องมาจาก ทัศนคติและค่านิยมดังกล่าวได้ถูกยึดถืออยู่เป็นเวลานาน และทำให้คุณประโยชน์แก่บุคคลผู้นั้นอยู่ตลอดเวลา โดยปกติแล้วการสื่อสารระหว่างบุคคลมีพลังในการทัศนคติของบุคคลมากกว่าสื่อมวลชน สื่อมวลชนจะเข้ามามีบทบาทต่อการทัศนคติก็โดยทางอ้อมเท่านั้น

7. สื่อมวลชนช่วยเสริมการทัศนคติของบุคคลโดยการส่งผ่านข่าวสารไปตามช่องทางสื่อสารระหว่างบุคคล โดยปกติแล้วผู้นำหรือผู้ที่มิใช่อิทธิพลในการชักจูงใจคนอื่น ๆ ในสังคม มักจะเป็นผู้ที่ใช้สื่อมวลชนอย่างมาก แนนอนข่าวสารที่ได้รับจากสื่อมวลชนไม่ใช่สาเหตุ

ประการเดียวของแหล่งอิทธิพลที่มีต่อบุคคลในการตัดสินใจ แต่แน่นอนต้องมีบางส่วนของข่าวสารจากสื่อมวลชนที่ เข้ามามีอิทธิพลบ้างคล้ายเหมือนกัน ในบางครั้งสื่อมวลชนเป็นวิถีทางที่มีประสิทธิภาพที่สุดในการสื่อสารจากจุด-ถึง-จุด ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการเข้าถึงของข่าวสารการแจ้งข่าวสาร การทำให้ข่าวสารทันสมัยแก่พัฒนาการของชุมชนนั้น ๆ

8. สื่อมวลชนสามารถให้สถานภาพแก่บุคคล ในที่นี้หมายถึง สื่อมวลชนช่วยสร้างชื่อเสียงให้แก่บุคคล โดยให้การยกย่อง ให้การสนับสนุน ความจริงแล้วเพียงแค่อ่านสื่อมวลชนให้ความสนใจแก่บุคคลนั้นก็เท่ากับช่วยเสริมสร้างสถานภาพของบุคคลนั้นแล้ว นั่นก็คือ ในประเทศที่กำลังพัฒนาสื่อมวลชนจะช่วยสร้างผู้นำเพื่อให้มีโอกาสที่นำการพัฒนาเข้ามาสู่การปฏิบัติที่แท้จริง

9. สื่อมวลชนจะช่วยขยายการสนทนาเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลอย่างกว้างขวางขึ้น เมื่อประเทศเริ่มพัฒนาขึ้นก็ต้องเกิดความต้องการอย่างรีบด่วนในการขยายการอภิปรายอย่างกว้างขวางเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายและการอภิปรายถึงปัญหาของบ้านเมือง ประชาชนทั่วไปจึงจำเป็นต้องรับฟังและรับรู้นโยบายของประเทศที่มีการถกเถียงปัญหาต่าง ๆ เพื่อที่สามารถสร้างความคิดเห็นใดในเวลาที่เหมาะสม และปฏิบัติตามความคิดเห็นนั้น ๆ ได้ นั่นก็หมายถึงว่าประชาชนเริ่ม เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ ซึ่งก็เป็นสิ่งจำเป็นที่สำคัญสำหรับการพัฒนาประเทศ

10. สื่อมวลชนสามารถบังคับให้เป็นไปตามปทัสถานทางสังคม สื่อมวลชนทำหน้าที่กระจายข่าวสารความประพฤติปฏิบัติที่ออกนอกกลุ่มทางของปทัสถานของสังคมที่ยึดถืออยู่และในกรณีที่ปทัสถานนั้น ๆ ยังไม่เป็นที่รับทราบแพร่กระจายทั่วทั้งสังคม หรือยังคงคลุมเครืออยู่ หน้าที่ของสื่อมวลชน ก็คือการกระจายข่าวสารปทัสถานเหล่านั้นให้กับประชาชนได้ทราบ และสร้างความชัดเจนแก่ประชาชนด้วย ซึ่งในลักษณะนี้ก็เป็นค้ำประกันข้ามกับหน้าที่ที่เราได้กล่าวมาแล้วก็คือ หน้าที่ของการให้สถานภาพ การที่สื่อมวลชนกล่าวยกย่องสรรเสริญชาวานาที่มีผลผลิตที่ดียกเยี่ยม ในขณะที่เดียวกันก็อาจประณามชาวานาที่ชั่วร้าย ละเมิด ปทัสถานที่ดีของสังคม ซึ่งสิ่งเหล่านี้เมื่อถูกเปิดเผยออกมาในที่สาธารณะ การลงโทษทางสังคมย่อมเกิดขึ้นเท่ากับเป็นการเตือนประชาชนไม่ให้กระทำการดังกล่าว

11. สื่อมวลชนช่วยย่ำหัดศนคติ ชาวสารจากสื่อมวลชน ช่วยย่ำหัดศนคติที่มีอยู่บ้างแล้วของบุคคลให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น และเปลี่ยนแปลงศนคติที่เพิ่งเกิดขึ้นไม่นานและยังไม่ฝัง

ลึกของคุณคน แต่สื่อมวลชนไม่สามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ถูกยึดถือมานาน และฝังลึก อยู่ในจิตใจของคุณคน ซึ่งทัศนคติที่ถูกยึดถือมานานนี้ สื่อมวลชนอาจจะเปลี่ยนแปลงได้บ้าง เล็กน้อย แต่คงใช้เวลา และบุคคลคงได้รับข่าวสารเพียงพอ

12. สื่อมวลชนช่วยสร้างรสนิยมให้กับบุคคล บุคคลเรียนรู้ที่จะชอบหรือไม่ชอบ สิ่งที่เขาได้เห็น หรือได้ฟังจากสื่อมวลชน สิ่งที่ถูกเสนอขาย ๆ บานสื่อมวลชนจะทำให้ บุคคลรู้สึกคุ้นเคยและเปลี่ยนเป็นชอบในที่สุด ตรงกันข้ามบุคคลจะไม่ชอบสิ่งที่ไม่คุ้นเคย เนื่องจากสื่อมวลชนไม่ค่อยได้นำมาเสนอทั้ง ๆ ที่สิ่งที่คุณคนไม่ชอบ อาจจะเป็นสิ่งที่ดีและ ถูกต้อง เช่น คนตรีหรือศิลปะ เพลงยอดนิยมและการเต้นรำสมัยใหม่ที่เป็นที่ชื่นชอบของ คนทั่วไปนั้น เราต้องยอมรับว่าเป็นเพราะสื่อมวลชนเสนอขายบ่อย ๆ จนเป็นที่คุ้นเคยและ ชอบกันมาก ๆ สำหรับในประเทศที่กำลังพัฒนา ควรนำเอาคุณสมบัติอันดีของสื่อมวลชนมา ใช้ในการสร้างรสนิยมของคุณคนให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีความเชื่อและต้องการในทิศ ทางเดียวกัน ทำให้กลุ่มต่าง ๆ มีความรู้สึกว่าเป็นกลุ่มเดียวกัน มีวัฒนธรรมเหมือนกันและ ทำสิ่งเดียวกัน

13. สื่อมวลชนในฐานะที่เป็นครู ทำหน้าที่ให้การศึกษาและการอบรมแก่ประชาชน สื่อมวลชนสามารถให้ความรู้แก่ประชาชนได้โดยตรงในส่วนที่เกี่ยวกับความรู้ที่เป็นประโยชน์ ในการดำรงชีวิต ในขณะเดียวกันสื่อมวลชนก็อาจช่วยเสริมการศึกษาในโรงเรียน ช่วยครู สอนนักเรียนในชั้น และทดแทนครูในกรณีที่มีสอนหรือครูไม่มีความชำนาญในการสอนวิชาการ ในแขนงนั้น ๆ

นอกจาก Schramm แล้ว Majid Teranian¹ ก็ได้เสนอแนวความคิดในเรื่องหน้าที่ของสื่อมวลชน เพื่อการพัฒนาไว้ว่า สื่อมวลชนสามารถทำหน้าที่ในการพัฒนา ประเทศได้ 4 ด้านใหญ่ ๆ คือ

1. หน้าที่ในการพัฒนาทางค่านิยมธุรกิจ
2. หน้าที่ในการพัฒนาทางค่านิยมการเมือง
3. หน้าที่ในการพัฒนาทางค่านิยมการศึกษา
4. หน้าที่ในการพัฒนาทางค่านิยมวัฒนธรรม

¹Majid Teranian et al., Communications Policy for National Development (Iran: Communications and Development Institute, 1977), pp. 42-45.

ซึ่งหน้าที่ในคานทาง ๆ ทั้งสิ้น มีรายละเอียดดังต่อไปนี้.-

หน้าที่ในการพัฒนาทางคานเศรษฐกิจ

สื่อมวลชนสามารถให้การสนับสนุนทั้งคานการผลิต การบริโภค และคานอื่น ๆ ซึ่งสื่อมวลชนสามารถทำได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม อย่างเช่น ในเรื่องการผลิต สื่อมวลชนสามารถให้ความรู้แก่เกษตรกรในเรื่องข่าวสารความรู้ทางคานการเกษตร ราคาพืชผล ภาวะตลาด ซึ่งสื่อมวลชนสามารถเสนอใคอย่างรวดเร็ว และในการสนับสนุนให้มีการเพิ่มผลผลิต สื่อมวลชนสามารถให้ความรู้กับเกษตรกรในเรื่องของวิทยาการสมัยใหม่ เช่น การปรับปรุงดิน การใช้ปุ๋ย ตลอดจนการรู้จักจัดการกับธุรกิจการเกษตรของตน สำหรับในเรื่องการบริโภค สื่อมวลชนมีบทบาทมากในเรื่องของการโฆษณา สื่อมวลชนสามารถสาธิตแสดง อันเป็นการชักชวนให้ประชาชนบริโภคสินค้าตามโฆษณา

จะเห็นได้ว่าสื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญยิ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่มีการประกอบอาชีพอุตสาหกรรม และการค้าเป็นหลัก สื่อมวลชนย่อมมีความสำคัญเป็นเงาคามตัวและมีบทบาทโดยตรงต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ เช่น ในสังคมที่มีอุตสาหกรรมทางคานสื่อมวลชน (อุตสาหกรรมการผลิตเครื่องอิเล็กทรอนิกส์, อุตสาหกรรมภาพยนตร์, อุตสาหกรรมคานการพิมพ์

การพัฒนาทางคานการเมือง

สื่อมวลชนเป็นสื่อกลางระหว่างรัฐบาลกับประชาชน สื่อมวลชนนำนโยบายและข่าวสารของรัฐบาลไปสู่ประชาชน และรับความคิดเห็นของประชาชนเสนอขึ้นไปยังรัฐบาล ทำให้รัฐบาลสามารถทราบความต้องการของประชาชน นอกจากนั้น ข่าวสารความรู้ที่เกี่ยวกับการเมือง ซึ่งเสนอโดยสื่อมวลชนนั้นสามารถพัฒนาความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเมือง การปกครองให้กับประชาชนทั้งแคว้งเป็นเด็ก จนทราบสิ้นอายุขัยของเขาที่เคี้ยว นั่นคือ สื่อมวลชนก่อให้เกิดสังคมประชาธิปไตยทางการเมืองในหมู่ประชาชนทุกระดับนั้นเอง

การพัฒนาทางคานการศึกษา

สื่อมวลชนนับว่ามีความรับผิดชอบตอประเด็นนี้มาก เพราะตามหน้าที่ของสื่อมวลชน

การให้การศึกษาเป็นหน้าที่หลักประการหนึ่งที่จะเสริมสร้างความรู้ให้แก่สมาชิกในสังคมเพิ่มขึ้น
สื่อมวลชนสามารถให้การศึกษาแก่ประชาชนได้อย่างรวดเร็วกว้างขวาง ทั้งการศึกษาในระบบ
โรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน

การพัฒนาทางวัฒนธรรม

บทบาทของสื่อมวลชนในการพัฒนาทางวัฒนธรรมก็คือ สื่อมวลชนสามารถเผยแพร่
รายการที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมอันดีงามของชาติไปสู่ประชาชนได้อย่างเที่ยง โดยเฉพาะในประเทศ
ที่ประชาชนมีความแตกต่างกันในเรื่องเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา ทัศนคติ และค่านิยม สื่อมวลชน
สามารถที่จะกระตุ้นให้ทุกคนเกิดความรู้สึกชาตินิยมอย่างเดียวกัน วัฒนธรรมอย่างเดียวกัน
มีทัศนคติและค่านิยมในทิศทางเดียวกัน เพราะในประเทศที่กำลังพัฒนานั้น สภาพสังคมกำลัง
เปลี่ยนแปลงจากสังคมชนบทไปสู่สังคมเมืองมากขึ้น วัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาแทนที่วัฒนธรรม
ดั้งเดิม ดังนั้น สื่อมวลชนสามารถกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความภูมิใจในวัฒนธรรมของชาติกัน
และรวมมือกันที่จะช่วยรักษาไว้

สำหรับนักวิชาการสื่อสารมวลชนของประเทศไทยเอง ก็มีใฝ่มองข้ามความสำคัญของ
สื่อสารมวลชนต่อการพัฒนาประเทศ ดังที่อุบลรัตน์ สิริวิบูลย์ศักดิ์¹ ได้เสนอแนวความคิดในเรื่อง
สื่อกระจายเสียงต่อการพัฒนาประเทศว่า การกระจายเสียงสามารถมีบทบาทในการสนับสนุน
การพัฒนาในสังคมหนึ่ง และสามารถกระตุ้นให้ประชาชนในสังคมนั้นเข้ามามีส่วนร่วมในการ
พัฒนาได้ ดังนั้น ในการพัฒนาสังคม สื่อกระจายเสียงควรทำหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. เป็นสื่อในการพัฒนาการศึกษาของประชาชน ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน
บทบาทที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรก เนื่องจากการพัฒนาคนให้มีการศึกษาก็คือ การทำให้มีความคิด

¹อุบลรัตน์ สิริวิบูลย์ศักดิ์, "บทบาทของสื่อกระจายเสียงต่อการพัฒนาประเทศ."
นิตยสาร (ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 พฤศจิกายน 2525) : 34 - 35.

ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจ ในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ในสังคม อันเป็นพื้นฐานของการพัฒนาสังคม เมื่อทรัพยากรคนมีคุณภาพ การพัฒนา ก็สามารถดำเนินไปได้ตามความมุ่งหมาย

2. เป็นสื่อในการสร้างความสำนึกของประชาชนให้มีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาสังคม รัฐบาลไม่อาจพัฒนาประเทศโดยปราศจากความร่วมมือของประชาชนส่วนใหญ่ ดังนั้น การกระจายเสียงจึงมีบทบาทโดยตรงในการช่วยกระตุ้นให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม อันเป็นวิถีทางไปสู่การปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

3. เป็นสื่อในการแสวงหาเอกลักษณ์ของสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นด้าน เศรษฐกิจ การเมือง สังคม หรือศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้สังคมไทยมีความเป็นตัวของตัวเอง ไม่ถูกครอบงำโดยอิทธิพลของสังคมอื่น ทางด้านแนวความคิดทางการเมือง พัฒนาการทางเศรษฐกิจ ศิลปวัฒนธรรม ทั้งนี้เพราะสื่อกระจายเสียงทำหน้าที่เป็นนาย ทวารของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นรอบโลก การกลั่นกรองสิ่งที่นำมาเสนอต่อประชาชนอย่าง มีวิจารณญาณจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง

กล่าวโดยสรุป การกระจายเสียงสามารถมีบทบาทต่อการพัฒนาได้เป็นอย่างมาก ทั้งด้านบวกและด้านลบ จึงมีความจำเป็นในการพิจารณาบทบาทของการกระจายเสียง ในปัจจุบันของไทยให้ถ่องแท้ และวางแนวนโยบายในการใช้สื่อกระจายเสียงในอนาคต ให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาประเทศ

จากแนวความคิดทั้งหมดที่กล่าวมานี้ โดยเฉพาะแนวความคิดของ Wilbur Schramm ทำให้เกิดความสงสัยว่าสื่อมวลชนในประเทศไทย มีความคิดเห็นอย่างไร ต่อแนวความคิดดังกล่าว เพราะในเรื่องของสื่อมวลชนกับการพัฒนาประเทศนั้น ก็ยังเป็นที่ยกเถียงกันอยู่ว่า สื่อมวลชนช่วยในการพัฒนาประเทศได้จริงหรือไม่ และแม้จนกระทั่งบัดนี้ก็ยังไม่สามารถสรุปอะไรออกมาได้ แต่สิ่งที่ได้ชี้ชัดคือ ตลอดช่วงเวลาสิบปีเศษของยุคพัฒนาที่ผ่านมา ปรากฏว่าแผนพัฒนาต่าง ๆ ของประเทศไทยยังมิได้สัมฤทธิ์ ผลตรงตามเป้าหมายที่ใ้กว้างไว้โดยแท้ที่ มูลเหตุแห่งความไม่สัมฤทธิ์ผลนั้นมีอยู่หลาย ประการด้วยกัน แต่มูลเหตุหนึ่งซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปคือ ความล้มเหลวหรือหย่อน ประสิทธิภาพของระบบการสื่อสารระดับต่าง ๆ ที่แนบเนื่องอยู่กับแผนพัฒนาหรือโครงการ

พัฒนาเหล่านั้น โครงการพัฒนาส่วนมากจำเป็นจะต้องได้รับการยอมรับจากมวลชน ทั้งใน
 ด้านการยอมรับที่เปลี่ยนแปลงทัศนคติ และยอมรับที่จะร่วมมือปฏิบัติ มิฉะนั้นแล้วก็ไร้อผล
 แต่ปรากฏว่ามหาชนส่วนมากที่จะต้องเกี่ยวข้องกับโครงการนั้น ๆ หากไม่มีโอกาสรับทราบ
 ข่าวสารอันจำเป็นเพื่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและการร่วมมือปฏิบัติโดยทั่วถึงอย่างทันท่วง
 ที และก้าวความเข้าใจอย่างแท้จริงเท่าที่ควรไม่ โครงการที่โคโซทรพยากรจำนวนมาก
 นายเป็นอันมาก จึงล้มเหลวหรือไคผลตอบแทนไม่คุ้มค่า

ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของศิริชัย ศิริภายะ¹ เรื่อง "สื่อมวลชนเพื่อการพัฒนา
 ในเขตเมืองชนบท" ซึ่งผู้วิจัยได้นำเอาหน้าที่ของสื่อมวลชนที่มีผลต่อการพัฒนาประเทศ
 ตามที่Wilbur Schramm ได้เสนอเอาไว้มาทดสอบกับหน้าที่ของสื่อมวลชนตามความคิด
 เห็นของประชาชนในเขตเมืองปนชนบท บริเวณภาคกลางของประเทศไทย คือที่ อำเภอก
 คลองหลวง และอำเภอรัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ซึ่งเป็นชุมชนที่มีการพัฒนาค่อนข้างสูง เป็น
 ชุมชนที่อยู่ระหว่างการเปลี่ยนแปลง การประกอบอาชีพจากภาคเกษตรกรรมมาเป็นอุตสาหกรรม
 ผลการวิจัย ปรากฏว่าสื่อมวลชนของไทยไม่ไคทำหน้าที่บางประการที่สื่อมวลชน
 หิงกระทำเพื่อช่วยในการพัฒนา อาทิเช่น การให้สถานภาพแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการ
 พัฒนาประเทศในทุกระดับของการปฏิบัติการและการให้ความรู้แก่ประชาชน เป็นต้น

และจากข้อสงสัยที่ว่า สื่อมวลชนในประเทศไทยมีความคิดเห็นอย่างไรต่อหน้าที่
 ของสื่อมวลชนที่มีผลต่อการพัฒนาประเทศทั้ง 13 ประการ ตามแนวความคิดของ Wilbur
 Schramm และสื่อมวลชนในประเทศไทยไคปฏิบัติหน้าที่สนองแนวความคิดดังกล่าวบ้าง
 หรือไม่อย่างไร จึงเป็นสาเหตุให้ผู้วิจัยมีความต้องการที่จะทำการศึกษา เรื่อง ความคิด
 เห็นของเจ้าหน้าที่ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงต่อหน้าที่ของสื่อมวลชนเพื่อการพัฒนา
 ประเทศ ศึกษาเฉพาะกรณีผู้ผ่านการอบรมหลักสูตร เจ้าหน้าที่ผลิตรายการวิทยุกระจาย
 เสียงจากโรงเรียน การประชาสัมพันธ์ กรมประชาสัมพันธ์ ตั้งแต่รุ่นที่ 1 ถึงรุ่นที่ 28

---

¹ศิริชัย ศิริภายะ, "สื่อมวลชนเพื่อการพัฒนาในเขตเมืองปนชนบท ศึกษา
 เฉพาะอำเภอกคลองหลวง และอำเภอรัญบุรี จังหวัดปทุมธานี" (กรุงเทพมหานคร :
 ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและสถาบันวิจัย
 สังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525), หน้า 156.

จำนวนประมาณ 500 คน ทั้งนี้เนื่องจากว่าโรงเรียนการประชาสัมพันธ์ได้เปิดอบรมทางค่านวิทยุกระจายเสียงให้แก่เจ้าหน้าที่ผลิตรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงทั่วประเทศมาตั้งแต่ปี 2507 จนถึงปัจจุบันนี้เป็นเวลา 19 ปี มีผู้ผ่านการอบรมไปแล้ว 28 รุ่น จำนวนประมาณ 500 คน ซึ่งทางโรงเรียนฯ ก็ได้คาดหวังว่า ผู้ผ่านการอบรมทุกคนคงจะมีความสำนึกในบทบาทหน้าที่ของตน มีความรับผิดชอบต่อประชาชน และประเทศชาติอย่างเต็มที่ โดยที่ทางโรงเรียนฯ ไม่ได้มีการศึกษาสำรวจว่า ผู้ที่ผ่านการอบรมเหล่านี้ได้กลับไปปฏิบัติหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนนโยบายพัฒนาประเทศตามที่โรงเรียนฯ หวังไว้หรือไม่

นอกจากความต้องการที่จะศึกษาความคิดเห็นและการปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชน เพื่อการพัฒนาประเทศ ของเจ้าหน้าที่ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงแล้ว การวิจัยครั้งนี้ยังต้องการที่จะทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอีก 2 ตัว คือ ทักษะคือสื่อมวลชน และค่านิยมสมัยใหม่ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญของเจ้าหน้าที่ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง เพราะตัวแปรทั้งสอง อาจมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็น และการปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชน เพื่อการพัฒนาประเทศได้ ทั้งนี้เนื่องจากว่าสื่อมวลชนมีความสำคัญในฐานะตัวแปรแทรกซ้อนหรือตัวแปรกลาง ในการทำให้คนเป็นคนทันสมัย มีลักษณะเยี่ยงคนสมัยใหม่ทั่วไป มีความเข้าใจในบทบาทของผู้อื่น (Empathy) ¹ และในการพัฒนาประเทศ จำเป็นต้องมีคนที่มีค่านิยมสมัยใหม่² สื่อมวลชนสามารถมีอิทธิพลทำให้บุคคลมีค่านิยมเยี่ยงคนสมัยใหม่ได้ โดยนำเอาข่าวสารเกี่ยวกับการดำรงชีวิตสมัยใหม่ หลายแง่มุมมาสู่บุคคล เปิดบุคคลเข้าสู่ความคิดใหม่ แสวงถึงวิธีการใหม่ ๆ ในการดำรงชีวิต กระตุ้นและพิจารณาความ

---

¹ Everett M. Rogers with Lyne Svenning, Modernization Among Peasants: The Impact of Communication (New York: Holt, Rinehart and Winston Inc., 1969), p. 14.

² ศิริชัย ศิริกายะ, สื่อมวลชนเพื่อการพัฒนาในเขตเมืองปทุมธานี, หน้า 13.

เหมาะสมต่อความทะเยอทะยาน¹ นอกจากนั้น ก็มีผลการศึกษาในประเทศไทยเกี่ยวกับค่านิยมสมัยใหม่ โดยได้รวมศึกษาถึงปัจจัยการใช้สื่อมวลชน ประเภทของสื่อมวลชนที่บุคคลนิยมใช้ติดตามข่าวสาร กับระยะเวลาของการใช้สื่อมวลชน พบว่า บุคคลใดที่มีการติดตามสื่อมวลชนหลาย ๆ ประเภท ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ อ่านหนังสือพิมพ์ มีแนวโน้มว่าเป็นบุคคลสมัยใหม่มากกว่าบุคคลที่ติดตามสื่อมวลชนประเภทเดียว ไม่ว่าบุคคลนั้นจะอยู่ในเขตเมืองหรือชนบท ส่วนระยะเวลาเปิดรับสื่อมวลชน สรุปได้ว่าผู้รับฟังข่าวสารจากวิทยุเป็นประจำทุกวัน จะเป็นผู้ที่ค่านิยมสมัยใหม่ ในระดับสูงกว่าผู้ที่ฟังวิทยุนาน ๆ ครั้ง และผู้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ทุกวัน จะมีค่านิยมสมัยใหม่ สูงกว่าผู้ที่อ่านหนังสือพิมพ์นาน ๆ ครั้ง²

ดังนั้น เจ้าหน้าที่ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง ในฐานะผู้ผลิตเนื้อหาสาระต่าง ๆ ออกอากาศ เพื่อเสนอต่อประชาชนผู้ฟัง จึงสมควรเป็นผู้ที่มีทัศนคติต่อสื่อมวลชน และค่านิยมสมัยใหม่เป็นอย่างดีเสียก่อน จึงจะสามารถเปลี่ยนผู้ฟังให้กลายเป็นคนที่มีลักษณะสมัยใหม่ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนาประเทศได้

ดังนั้น การศึกษาวิจัย เรื่อง ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงต่อหน้าที่ของสื่อมวลชนเพื่อการพัฒนาประเทศ จึงมุ่งศึกษาเฉพาะกรณีของผู้ผ่านการอบรมหลักสูตร เจ้าหน้าที่ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง จากโรงเรียนการประชาสัมพันธ์ กรมประชาสัมพันธ์ โดยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

---

¹Alex Inkeles and David H. Smith, Becoming Modern (Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press, 1974), p. 15.

²สุรียา วีรวงศ์, ลักษณะสมัยใหม่ : การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างชุมชนหมู่บ้านกับชุมชนเมืองภายในจังหวัดชลบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517) หน้า 205 - 206, 215 - 219.

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อทราบความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง
ค่อนหาที่ของสื่อมวลชนเพื่อการพัฒนาประเทศ
2. เพื่อทราบถึงการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนเพื่อการพัฒนาประเทศของ
เจ้าหน้าที่ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นในเรื่องหน้าที่ของสื่อมวลชนเพื่อการพัฒนา
ประเทศกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง
4. เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นค่อนหาที่ของสื่อมวลชนเพื่อ
การพัฒนาประเทศ การปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนเพื่อการพัฒนาประเทศ ทักษะคือ
สื่อมวลชน และค่านิยมสมัยใหม่ ของเจ้าหน้าที่ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง
5. เพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการปรับปรุงหลักสูตร "เจ้าหน้าที่ผลิตรายการ
วิทยุกระจายเสียง" ของโรงเรียนการประชาสัมพันธ์ กรมประชาสัมพันธ์ ให้สอดคล้อง
กับนโยบายพัฒนาประเทศในส่วนที่ใช้วิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา

ปัญหาคำวิจัย

1. เจ้าหน้าที่ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง เห็นด้วยหรือไม่กับหน้าที่ของ
สื่อมวลชนเพื่อการพัฒนาประเทศ
2. เจ้าหน้าที่ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง ได้ปฏิบัติหน้าที่ที่สื่อมวลชนเพื่อ
การพัฒนาประเทศ สมองแนวความคิดกังวลกล่าวหรือไม่
3. มีความแตกต่างกันหรือไม่ระหว่างความคิดเห็นค่อนหาที่ของสื่อมวลชน
เพื่อการพัฒนาประเทศ กับการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนเพื่อการพัฒนาประเทศของ
เจ้าหน้าที่ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง
4. เพราะเหตุใดอะไร เจ้าหน้าที่ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง จึงได้
ปฏิบัติหรือไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนเพื่อการพัฒนาประเทศ
5. ความมากน้อยของการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนเพื่อการพัฒนาประเทศ
ของเจ้าหน้าที่ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง ขึ้นอยู่กับความแตกต่างของเพศ อายุ
การศึกษา ประสบการณ์ ระยะเวลาที่จบการอบรม รูปแบบของรายการที่จัดหรือไม่

สมมติฐานของการวิจัย

1. เจ้าหน้าที่ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง เห็นด้วยกับหน้าที่ของสื่อมวลชน เพื่อการพัฒนาประเทศ
2. เจ้าหน้าที่ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง ใ้ปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชน เพื่อการพัฒนาประเทศ
3. ไม่มีความแตกต่างระหว่างความคิดเห็น และการปฏิบัติหน้าที่ของ สื่อมวลชนเพื่อการพัฒนาประเทศ ของเจ้าหน้าที่ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง
4. ความคิดเห็นต่อหน้าที่ของสื่อมวลชนเพื่อการพัฒนาประเทศ การปฏิบัติ หน้าที่ของสื่อมวลชนเพื่อการพัฒนาประเทศ ทศนคคคือสื่อมวลชน ค่านิยมสมัยใหม่ของ เจ้าหน้าที่ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง มีความสัมพันธ์กันและสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน
5. ความยากน้อยของการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนเพื่อการพัฒนาประเทศ ของเจ้าหน้าที่ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง ขึ้นอยู่กับความแตกต่างของ เพศ อายุ การศึกษา ประสบการณ์ ระยะเวลาที่จบการอบรม รูปแบบของรายการที่จัด

นิยามศัพท์

หน้าที่ของสื่อมวลชนเพื่อการพัฒนาประเทศ หมายถึง หน้าที่ 13 ประการของ สื่อมวลชนที่มีผลต่อการพัฒนาประเทศตามแนวความคิดของ Wilbur Schramm

ความคิดเห็น หมายถึง ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ฝ่ายผลิตรายการวิทยุ กระจายเสียงที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับแนวความคิดของ Wilbur Schramm ในเรื่องหน้าที่ของสื่อมวลชนเพื่อการพัฒนาประเทศ

การเห็นด้วยกับหน้าที่ของสื่อมวลชนเพื่อการพัฒนาประเทศ หมายถึง การที่ เจ้าหน้าที่ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงแสดงความคิดเห็นต่อหน้าที่ของสื่อมวลชนเพื่อ การพัฒนาประเทศตามแนวความคิดของ Wilbur Schramm ในระดับที่เห็นด้วย และเห็นด้วยอย่างยิ่งร่วมกันแล้วเกินกว่าครึ่งหนึ่งขึ้นไป

การปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนเพื่อการพัฒนาประเทศ หมายถึง การจึกรายการวิทยุกระจายเสียงในรูปต่าง ๆ ตามหลักสูตรเจ้าหน้าที่ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงของโรงเรียนการประชาสัมพันธ์ กรมประชาสัมพันธ์ โดยมีเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศตามแนวความคิดของ

การโคปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนเพื่อการพัฒนาประเทศ หมายถึง การที่เจ้าหน้าที่ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง โคปฏิบัติหน้าที่จึกรายการวิทยุกระจายเสียง โดยมีเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศ ตามแนวความคิดของ Wilbur Schramm ในระดับที่จึกเป็นประจำและจึกบ่อยมาก รวมกันแล้วเกินกว่าครึ่งหนึ่งขึ้นไป

เจ้าหน้าที่ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง หมายถึง ผู้จึกรายการ (และคำเนิตรายการ) ของสถานีวิทยุกระจายเสียงของทางราชการหรือรัฐวิสาหกิจทั่วประเทศ

หลักสูตรเจ้าหน้าที่ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง หมายถึง หลักสูตรการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง หังภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ใช้เวลาอบรม 8 สัปดาห์

ผู้านการอบรม หมายถึง ข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจที่มีหน้าที่จึกหรือผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงของสถานีวิทยุกระจายเสียงของทางราชการหรือสถานีของรัฐวิสาหกิจที่หน่วยสังกัด เลือกส่งเข้ารับการอบรมในหลักสูตร "เจ้าหน้าที่ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง" ของโรงเรียนการประชาสัมพันธ์ กรมประชาสัมพันธ์ เป็นเวลา 8 สัปดาห์

รูปแบบของรายการที่จึก หมายถึง รายการข่าว รายการบทความ รายการสารคดี รายการนิตยสารทางอากาศ รายการละครวิทยุ และรายการเพลง ซึ่งมีรูปแบบและวิธีการนำเสนอตามหลักสูตรการสอนของโรงเรียนการประชาสัมพันธ์ กรมประชาสัมพันธ์

ประสบการณ์ หมายถึง ระยะเวลาในการทำหน้าที่เป็นผู้จัดรายการวิทยุของเจ้าหน้าที่ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง

ระยะเวลาที่จบการอบรม หมายถึง จำนวนปีที่จบการอบรม หลักสูตรเจ้าหน้าที่ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง ของโรงเรียนการประชาสัมพันธ์ กรมประชาสัมพันธ์

ทัศนคติต่อสื่อมวลชน หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามในการเปิดรับสารจากสื่อมวลชนว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม เปิดรับสารเพื่อค้นหาข้อเท็จจริง เพื่อรู้ข่าวสารความเป็นไป เพื่อรับความรู้ เพื่อรับความบันเทิง เพื่อทราบโฆษณา หรือเพื่อเหตุผลอื่น ๆ

ค่านิยมสมัยใหม่ หมายถึง ความคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับลักษณะสมัยใหม่ 10 ข้อ ตามแนวความคิดของ Alex Inkeles กับ David H. Smith ในหนังสือเรื่อง *Becoming Modern*

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกรณี โดยที่ประชากรตัวอย่างคือ เจ้าหน้าที่ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงที่เคยผ่านการอบรมหลักสูตร เจ้าหน้าที่ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงจากโรงเรียนการประชาสัมพันธ์ กรมประชาสัมพันธ์ ตั้งแต่รุ่นที่ 1 ถึงรุ่นที่ 28 เนื่องจากเจ้าหน้าที่ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง ซึ่งประชากรตัวอย่างเหล่านั้นทุกคนเป็นข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ ที่มีหน้าที่ผลิตรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงของทางราชการหรือสถานีของรัฐวิสาหกิจ และทางหน่วยสังกัดคัดเลือกส่งมาเข้ารับการอบรมในหลักสูตรดังกล่าวเป็นเวลา 8 สัปดาห์ และปัจจุบันยังทำหน้าที่จัดหรือผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง หรือยังทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการกระจายเสียง โดยเป็นผู้บริหารสถานี ผู้ควบคุมหรือตรวจสอบรายการของสถานี

ข้อสันนิษฐานเบื้องต้น

1. เจ้าหน้าที่ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงทุกคนเป็นข้าราชการ มีหน้าที่รับผิดชอบการจัดรายการวิทยุฯ ของสถานีวิทยุกระจายเสียงเป็นประจำ
2. เจ้าหน้าที่ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงทุกคนได้รับการอบรมในหลักสูตร เจ้าหน้าที่ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง จากโรงเรียนการประชาสัมพันธ์ กรมประชาสัมพันธ์ ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติตามหมวดวิชาต่าง ๆ เหมือนกันทุกรุ่น
3. เจ้าหน้าที่ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงทุกคนได้รับการอบรมทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ โดยวิทยากรประจำหลักสูตร เจ้าหน้าที่ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงของโรงเรียนการประชาสัมพันธ์ กรมประชาสัมพันธ์ เหมือนกันทุกรุ่น

ข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกรณีผู้ผ่านการอบรมหลักสูตรเจ้าหน้าที่ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง จากโรงเรียนการประชาสัมพันธ์ กรมประชาสัมพันธ์ เท่านั้น ยังไม่อาจสรุปได้ว่า เป็นความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงทุกคน แต่อาจอนุมานผลการวิจัยครั้งนี้ ไปประกอบการพิจารณาวางแผนการใช้สื่อมวลชนโดยเฉพาะวิทยุกระจายเสียงในการพัฒนาประเทศได้

ความแตกต่างจากการวิจัยอื่น ๆ ที่ผ่านมา

การวิจัยในเรื่องนี้ถือได้ว่าเป็นเรื่องใหม่ที่ไม่เคยมีใครศึกษามาก่อน แม้แต่กองสำรวจประชาสัมพันธ์ของกรมประชาสัมพันธ์ หรือสถาบันต่าง ๆ ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการสื่อสารมวลชน เพราะการศึกษาวิจัยทางค่านิยมวิทยุกระจายเสียงที่ผ่านมาเป็นการศึกษาวิจัยทางค่านิยมผู้รับสารหรือผู้ฟังวิทยุเท่านั้น ไม่ได้ทำการศึกษาวิจัยถึงตัวผู้ส่งสารหรือผู้จัดรายการวิทยุ ดังนั้น ผลการวิจัยที่ผ่านมา ก็เน้นเฉพาะพฤติกรรมการรับข่าวสารของผู้ฟังวิทยุกระจายเสียง การวิเคราะห์เนื้อหาสาระของวิทยุกระจายเสียง ก็วิเคราะห์จากความคิดเห็นของผู้ฟังและพฤติกรรมของผู้ฟัง แต่การศึกษาวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาจากผู้ส่งสาร หรือผู้ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงโดยตรง

ประโยชน์ที่จะได้รับ

1. ทำให้ได้ทราบความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง
ค่อนหน้าที่ของสื่อมวลชนเพื่อการพัฒนาประเทศ
2. ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนเพื่อการพัฒนาประเทศ
ที่เป็นจริงของเจ้าหน้าที่ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง
3. ได้ทราบว่าเจ้าหน้าที่ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงมีส่วนสนับสนุน
นโยบายพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด
4. ได้เปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นในเรื่องหน้าที่
ของสื่อมวลชนเพื่อการพัฒนาประเทศ กับการปฏิบัติหน้าที่จริงของเจ้าหน้าที่ผลิตรายการ
วิทยุกระจายเสียง
5. ผลของการศึกษาจะช่วยชี้ให้เห็นถึงข้อเท็จจริง ถ้าคิดจะนำเอาแนว
ความคิดหรือทฤษฎีต่างประเทศมาใช้กับสังคมไทย โดยหวังผลจากแนวความคิดหรือทฤษฎี
เหล่านั้นอย่างเต็มที่
6. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับนักนิเทศศาสตร์พัฒนาการ ในการที่จะทำการ
ศึกษาวิจัย ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกันเช่นนี้ต่อไป
7. เพื่อเป็นแนวทางให้กับโรงเรียนการประชาสัมพันธ์ ในการปรับปรุงหลัก
สูตรเจ้าหน้าที่ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง ให้สอดคล้องกับนโยบายพัฒนาประเทศใน
ส่วนที่ใช้วิทยุกระจายเสียงเพื่อการพัฒนา